Protokół
41. posiedzenia II. sesyi VIII. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 28. października 1905.

Początek o godzinie 10 minut 55 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Kazimierz Lubomirski, Stanisław Mycielski, ks. Wiktor Mazikiewicz.

Obecnych posłów 121.

Ze strony Rządu: c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś, c. k. Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej p. Edwin Płażek.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera po iedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 39-go posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 40-go posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyi wniesionych po dzień 28. października 1905 roku, które przydzielono następującym komisyom, a mianowicie:

Komisyi budżetowej Ls. 3423, 3425, 3429—3430, 3434, 3438, 3439, 3444—3447, 3452, 3453, 3458, 3461—3463, 3473, 3476 do 3495, 3499—3502, 3503—3505, 3507, 3508, 3510, 3520.

Komisyi szkolnej Ls. 3421, 3422, 3437 3440, 3448—3451, 3454, 3460, 3464, 3496, 3509, 3519.

Komisyi gminnej Ls. 3424, 3436, 3459.

Komisyi petycyjnej Ls. 3518.

Komisyi administracyjnej Ls. 3426, 3455—3457, 3465, 3466, 3470, 3472, 3474, 3506.

Komisyi prawniczej Ls. 3428.

Komisyi gospodarstwa krajowego Ls. 3435, 3467, 3475, 3498.

Komisyi drogowej Ls. 3468, 3471, 3497.

Komisyi przemysłowej Ls. 3524.

Komisyi solnej Ls. 3469.

Po odczytaniu petycyi Ls. 3423 grona nauczycielskiego szkoły wydz. żeń. i męskiej w Złoczowie o dodatek drożyźniany, Marszałek udziela głosu p. Schätzlowi dla poparcia tej petycyi.

P. Schätzel nieobecny w Izbie.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Po odczytaniu petycyi Ls. 3450 gminy i Rady szkolnej miejscowej w Starych Brodach o przyznanie nauczycielom II klasy

płac, przemawia p. Effinowicz, popierając tę petycyę.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Po odczytaniu petycyi Ls. 3504 nauczycielstwa ludowego pow. nowotarskiego o podwyższenie płacy przemawia p. Bednarski, popierając tę petycyę.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Po odczytaniu petycyi Ls. 3507 Komitetu budowy cerkwi w Solince pow. Lisko o zapomogę na odbudowanie zgorzałej cerkwi, przemawia p. Staruch, popierając tę petycyę.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Po odczytaniu petycyi Ls. 3510 Komitetu Tow. Śgo Rafała we Lwowie o zasiłek na utrzymanie domu noclegowego dla wychodźców w Oświęcimiu przemawia p. Wesoliński, popierając tę petycyę.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacyj.

Sekretarz p. Urbański czyta:

Wniosek.

Zważywszy, że regulacye rzek w kraju naszym, które obecnie w myśl ustawy kanałowej c. k. Rząd z funduszu państwowego przeprowadzać jest obowiązany, w bardzo powolnem tempie postępują;

zważywszy, że regulacya Wisłoki dotychczas była prowadzoną w ten sposób, że regulowano dolny jej bieg w powiecie mieleckim, a w powiecie pilzneńskim przeprowadzano tylko drobne regulacye w południowej części tego z funduszu melioracyjnego;

zważywszy, że ten sposób prowadzenia regulacyi Wisłoki naraża wszystkich właścicieli gruntów nadbrzeżnych w południowej części powiatu pilzneńskiego na nadzwyczajne szkody,

wnoszą podpisani:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w jaknajkrótszym czasie przystąpił do regulacyi rzeki Wisłoki na przestrzeni od mostu w Jaworzu do mostu w Parkoszu w powiecie pilzneńskim.

We Lwowie, dnia 27. października 1905.

Wnioskodawca:
Buynowski w. r.

Maryewski, Tarnawski, Maiss, Witosławski, Michalski, Huza, Jahl, Michałowski, Rutowski, Tomaszewski, Głąbiński, Łazarski, Małachowski, Fruchtman, Schätzel, Rayski Vayhinger, Wurst, Kolischer, Bednarski.

Wniosek.

Zważywszy, iż c. k. Rząd zwykł był refakcyi dla transportu kolejowego spirytusu przeznaczonego do eksportu i wywozu do krajów alpejskich udzielać na całą kampanię, tego roku zaś udzielił jej tylko na czas do 31. marca 1906, zachodzi poważna obawa, iż ma zamiar na przyszłość zupełnie jej nie dawać;

zważywszy, iż cofnięcie refakcyi mogłoby znacznie obniżyć cenę galicyjskiego spirytusu, co przy obecnej konjunkturze handlowej byłoby dotkliwą klęską dla naszego gorzelnictwa, a tem samem i rolnictwa,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby refakcyi przyznawanej dotąd dla transportu spirytusu przeznaczonego do eksportu i wywozu do

krajów alpejskich udzielał i nadal, a tem samem aby przedłużył termin naznaczony w Nr. 100 Dziennika rozporządzeń kolejowych z 29. sierpnia b. r. na 31. marca 1906 na razie jak zwykle do końca kampanii, t. j. do 31. sierpnia 1906.

We Lwowie, dnia 28. października 1905.

Wnioskodawca:

Paygert w. r.

Piniński, M. Urbański, Rudrof, Traczewski, Lityński, Wiktor Czaykowski, Trzecieski, L. Cieński, Obertyński, Horodyski, Truskolaski, Gołuchowski, Borkowski, Sozański, Laskowski.

W n i o s e k.

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby:

1) poczynił odpowiednie zarządzenia celem zatamowania wprowadzenia bukowińskiej soli do kraju;

2) czuwał nad odpowiednim wyrobem soli w salinach krajowych, tak co do gatunku, jak i ilości;

3) zniżył cenę soli dla krajowej organizacyi sprzedaży soli.

Lwów, dnia 28. października 1905.

Wnioskodawca:

Skrzyński w. r.

Wł. Czaykowski, Męciński, Piniński, Baworowski, Garapich, Czaykowski Wiktor, A. Teodorowicz, Mycielski, Gołuchowski, Głąbiński, Szponder, Milewski, Loewenstein, Z. Tarnowski, Kozłowski, Wodzicki, Gorayski, St. Tarnowski, Bobrzyński, Stadnicki, Abrahamowicz, Miecz. Urbański, Cielecki, A. Lubomirski.

Sekretarz p. Lubomirski czyta:

I n t e r p e l a c y a

posła Franciszka Krempy do c. k. Rządu w sprawie wynagrodzenia gmin za poruczony zakres działania.

Kwestya poruczonego zakresu działania należy do tych bolączek, któremi są z łaski c. k. Rządu obdarzone gminy jakiemś prawem kaduka. Gminy obecnie w tych czasach, kiedy tych przepisów i rozporządzeń jest taka niesłychana ilość i postanowienia co do poruczonego zakresu działania znajdnją się tak po kątach tych ustaw, że trzeba każdą ustawę osobno studyować, czy też w niej nie ma przypadkowo jakiegoś drobnego postanowienia, czy to lub owo nie należy do poruczonego działania, doszły do nadmiernie przeciążonych, za którą to pracę nic im państwo nie płaci, a przecież tego obowiązku wykonywać nie są obowiązane.

Teraz bowiem dzieje się tak, że władze polityczne, sądy, wszędzie tam, gdzie im niedogodnie samym coś zrobić, gdzie ich siły nie wystarczają, lub są nieodpowiednie, udają się do gminy.

A ta nasza gmina, pod którym nawałem ciężarów upada, biedna potulna słucha jak ongi za czasów pańszczyźnianych i robi wszystko, choć nieraz nie jest w stanie.

Od szeregu lat wykazano, że w myśl zasadniczych postanowień, gminy do tych czynności nie są obowiązane, aby to wszystko co dziś swojemi siłami wykonywują, wykonywały, co ich bezpośrednio nie tyczy. System nieracyonalny tkwi w tem, że co się robi przez gminę w interesie ogólno, w interesie administacyjno-państwowym, robi się bez wynagrodzenia, a tem więcej wydatków poczynionych przez gminy, do czego mają prawo, w tym kierunku gmina nie uzyskuje.

Wobec czego zapytują podpisani:

Czy i kiedy zamierza uczynić c. k Rząd, aby gminom za poruczony zakres działania wynagradzano.

Interpelant:

Fr. Krempa w. r.

Bojko, F. Włodek, Oleśnicki, Bohaczewski, Stojałowski, Huryk, Effinowicz, Wesoliński,

Staruch, Barabasz, Ostapczuk, Mazikiewicz, J. Stapiński, Mogilnicki.

Interpelacya
do Wysokiego c. k. Rządu.

Krajowe biuro spedycyi soli i kainitu w Kałuszu okólnikiem do l. 1447 zawiadomiło wszystkich swych odbiorców, że od dnia 1. października 1905 r. c. k. Zarząd salinarny w Kałuszu przyjmować będzie do ładowania kainitu wyłącznie tylko worki o pojemności 100 kgr. Znaną jest rzeczą że dla sprowadzania kainitu posyłają odbiorcy zwykle worki od nawozów sztucznych, które pojemności 100 kgr. nie posiadają, a zaopatrywanie się w tym celu przez naszych rolników w nowe worki 100 kilowe naraziłyby ich na straty i dotkliwe niedogodności. Uważając przeto zarządzenie c. k. Zarządu salinarnego w Kałuszu za niezgodne z interesem naszego rolnictwa,

podpisani zapytują c. k. Rząd:

Czy nie byłby skłonnym zniewolić c. k. Zarząd salinarny w Kałuszu do cofnięcia powyższego dla rolnictwa wysoce niedogodnego zarządzenia.

Interpelujący:

Mycielski w. r.

Jan Urbański, Baworowski, Obertyński, Schnell, Pawlikowski, Tyszkiewicz, Starzyński, Stadnicki, Bal, Skrzyński, Truskoaski, Gorayski, Białoskórski, Lubomirski.

Interpelacya
do c. k. Rządu.

Dotychczas c. k. Rząd pobiera od obywateli państwa podatek pod rozmaitemi nazwami: podatek gruntowy, domowo-klasowy, domowo-czynszowy, osobisto-dochodowy, rentowy, zarobkowy, spadkowy, stemplowy i t. p. Przeważnie dzieje się tak, że obywatele państwa jeden i ten sam podatek płacą po kilka razy tylko za każdym razem pod inną nazwą, n. p. ktoś jest szewcem, więc płaci kartę przemysłową i podatek zarobkowy. Mając dochodu ponad 600 zł. płaci oprócz tego podatek osobisto-dochodowy. Zaoszczędziwszy sobie parę tysięcy dochodu i złożywszy go do kasy, płaci podatek rentowy. Kupiwszy sobie z tego opłaconego dochodu kilka razy kawałek gruntu, płaci podatek gruntowy. Wystawiwszy na tym gruncie dom — płaci z niego podatek domowy, klasowy albo czynszowy. Umieściwszy w tym domu fabrykę wódek, płaci podatek konsumcyjny i t. d. bez końca. Słowem płaci najrozmaitsze podatki od swego dochodu po kilka, kilkanaście razy, czyli państwo wysysa swoich obywateli pod rozmaitymi pozorami na sposób lichwiarski, co ludziom prywatnym ustawowo jest zabronione.

Zapytujemy c. k. Rząd, czy nie byłby skłonnym zamiast tej lichwy podatkowej, ściąganej przez Rząd pod rozmaitemi nazwami, zaprowadzić jeden podatek dochodowy zwiększający się odpowiednio do czystego dochodu w stosunku progresywnym.

Lwów, dnia 18. października 1905.

Interpelant:

St. Potoczek w. r.

Huryk, Effinowicz, Mogilnicki, Bohaczewski, Staruch, Mazikiewicz, Oleśnicki, Wilczkiewicz, Ostapczuk, Szwed, Szponder, F. Włodek, Kramarczyk, Wesoliński.

Wniosek.

Z uwagi, że w Tarnopolu, znanym w całym kraju z niezwykłej drożyzny mieszkań, opału, a obecnie i wszystkich artykułów żywności, nauczyciele i nauczycielki ludowe tam zatrudniane, pobierając nader skromną płacę, cierpią niedostatek i prowadzą żywot pożałowania godny — wnoszę:

„Wysoki Sejm raczy bezzwłocznie i to w obecnej sesyi uchwalić dla nauczycieli i nauczycielek szkól ludowych w Tarnopolu z powodu drożyzny dodatek do płac w wy-

sokości co najmniej 25% dotychczasowych poborów".

We Lwowie, dnia 28. października 1905.

Wnioskodawca:

Michałowski w. r.

Skołyszewski, Huza, Schätzel, L. Cieński, Mogilnicki, Głąbiński, Ochrymowicz, Wilczkiewicz, Stapiński, Fruchtmann, Rayski, F. Włodek, Wurst, Łazarski, Witosławski, Jabłoński, Tarnawski, Bednarski, Wiśniewski, Buynowski, Żardecki, Bohaczewski, Michalski.

W n i o s e k.

Zważywszy, że skutkiem niesłychanej drożyzny artykułów spożywczych, opału, wysokich cen za mieszkania, nauczycielstwo w Kołomyi ze swej szczupłej pensyi w żaden sposób wyżyć nie jest w stanie, walczy z formalną nędzą, a podwyższenie płac ma nastąpić dopiero po roku 1910,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nauczycielom i nauczycielkom szkół ludowych i wydziałowych w Kołomyi przyznaje się dodatek drożyźniany już od roku szkolnego 1905/1906 w wysokości 25% pobieranej przez nich płacy.

We Lwowie, dnia 28. października 1905.

Wnioskodawca:

Witosławski w. r.

Obertyński, Wilczkiewicz, Potoczek, Szponder, Szwed, Stapiński, Effinowicz, Łazarski, Tomaszewski, Vayhinger, Michałowski, Maiss Małachowski, Maryewski, Wurst, Bednarski, Huza, Bojko, Krempa, Michalski, Tarnawski, Oleśnicki, Skołyszewski, Ochrymowicz, Bohaczewski, F. Włodek, Mogilnicki.

Sekretarz p. Mazikiewicz czyta:

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nauczycielom i nauczycielkom szkół ludowych miasta Rohatyna przyznaje się dodatek drożyźniany na rok szkolny 1905/1906, ewentualnie aż do czasu, dokąd nie nastąpi regulacya płac, w wysokości 25% pobieranej przez nich płacy.

Lwów, dnia 28. października 1905.

Wnioskodawca:

Mogilnicki w. r.

Bohaczewski, Ostapczuk, Szponder, Huryk, Oleśnicki, Mazikiewicz, Effinowicz, Staruch, Barabasz, Witosławski, Stapiński, Skołyszewski, Bojko, Tomaszewski, Michałowski, Ochrymowicz, Szwed, Wesoliński.

W n i o s e k

posła Huryka i tow. w sprawie zniesienia rozporządzenia Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 23. grudnia 1904 L. 184.483, odnoszącego się do wydawania paszportów na rogate i nierogate bydło.

Rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 23. grudnia 1904 L. 184.483, odnoszące się do tego, ażeby na każdą sztukę bydła rogatego i nierogatego wydawać osobne paszporty, nie powstrzymuje zupełnie zarazy w kraju.

Zważywszy, że rozporządzenie to podrywa rozwój ekonomiczny wszystkich producentów bydła, gdyż naraża ich nietylko na wydatki za paszporty, których częstokroć i po kilkanaście robić muszą, ale dla braku tychże na utratę jarmarku i różne kary pieniężne, oraz areszty tak w Sądzie jak i Starostwie;

zważywszy, że rozporządzenie to obciąża znacznie działalność pisarzy gminnych, tudzież daje szerokie pole do sekatury niesumiennym funkcyonaryuszom gminnym, — podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby rozporządzenie Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 23. grudnia 1904 L. 184.483 zniósł, a przynajmniej uwolnił od paszpoztów zwie-

rzęta domowe ssące, jak cielęta, łosięta, prosięta, jagnięta i kozięta stosownie do czasu trwania karmu macierzystego.

Wnioskodawca:
Huryk w. r.

Oleśnicki, Bohaczewski, Effinowicz, Mazikiewicz, Mogilnicki, Stapiński, F. Włodek, Krempa, Barabasz, Staruch, Glidziuk, Potoczek, Szwed, Korol, Ostapczuk.

Interpelacya
do Wysokiego c. k. Rządu
posła Huryka i tow. w sprawie zabronienia dziatwie szkolnej z Knihinina kolonii, Knihinina górki i Knihinina wsi wstępu do szkoły ludowej w Stanisławowie.

Z Stanisławowem graniczy wieś Knihinin kolonia. Obie miejscowości wchodzą jedna w drugą, bo tylko rogatki tworzą granicę między niemi. W Knihininie kolonii jest szkoła 6 klasowa. Dziecko po ukończeniu 6 klasy nie może przejść do 7 klasy w Stanisławowie, ponieważ tam nie chcą dzieci z tych miejscowości przyjąć, motywując, że gmina Stanisławów nie będzie pomieszkania na szkołę dla dzieci z Knihinina kolonii, Knihinina gorki i Knihinina wsi najmować.

Wobec tego zapytują podpisani:

Czy wiadomem jest c. k. Rządowi takie niewłaściwe zarządzenie zarządu szkoły w Stanisławowie i co zamyśla zarządzić, ażeby je usunąć, a dzieciom szkolnym z powyższych miejscowości wstęp do szkoły ludowej w Stanisławowie umożliwić?

Interpelant:
Huryk w. r.

Bohaczewski, Mogilnicki, Ostapczuk, Effinowicz, Stapiński, Krempa, Barabasz, Szwed, F. Włodek, Potoczek, Glidziuk, Oleśnicki, Mazikiewicz, Korol.

Marszałek oznajmia, że pierwsze czytanie odczytanych wniosków umieści na porządku dziennym najbliższego posiedzenia, interpelacye zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Marszałek udziela głosu przed przystąpieniem do porządku dziennego p. Andrzejowi Lubomirskiemu, który tego zażądał.

P. Andrzej Lubomirski nieobecny.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Pierwsze czytanie wniosku p. ks. Szpondra w przedmiocie rozszerzenia działalności krajowego biura melioracyjnego.

Przemawia p. Szponder, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisyi gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Gorayskiego o zmianę obowiązującej lokalnej taryfy c. k. kolei państwowych dla ropy galicyjskiej na czas zawieszenia cła rosyjskiego.

Przemawia p. Gorayski uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisyi górniczej z poleceniem przedłożenia ustnego sprawozdania do 3 dni.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. ks. Bohaczewskiego o założenie w Dolinie szkoły realnej z ruskim językiem wykładowym.

Przemawia p. Bohaczewski uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisyi szkolnej.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Wybór uzupełniający czterech członków komisyi administracyjnej.

Marszałek udziela głosu p. Stapińskiemu w sprawie formalnej.

Przemawia p. Stapiński.

Marszałek zaprasza do komisyi skrutacyjnej pp. Bala, Huzę, Wilczkiewicza i Bohaczewskiego i wzywa posłów do oddawania kartek, a po chwili powołuje do komisyi skrutacyjnej p. Obertyńskiego w miejsce p. Bala nieobecnego w Izbie.

Posłowie oddają kartki.

Po chwili Marszałek oznajmia, że podczas skrutynium wyboru, Izba przystępuje do następnego punktu porządku dziennego, a mianowicie:

Następuje:

Dalszy ciąg rozpraw nad sprawozdaniem komisyi szkolnej o stanie szkół średnich w r. 1904/1905.

Przemawia p. Cielecki i stawia następującą rezolucyę:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Radą szkolną krajową i po dokładnem zbadaniu stosunków przemysłowych krajowych, przedłożył na przyszłą sesyę sejmową wniosek dążący do pomnożenia szkół średnich zawodowych, odpowiadających potrzebom kraju.

Przemawia p. Tomaszewski.

Przemawia p. Kozłowski.

Przemawia członek Sejmu ks. Arcybiskup Teodorowicz.

Marszałek oznajmia, że ma zamiar zamknąć posiedzenie, przedtem wzywa p. Bohaczewskiego do zdania sprawy z wyniku skrutynium wyboru do komisyi administracyjnej.

P. Bohaczewski zdaje sprawę z wyniku skrutynium wyboru:

Głosowało 109 posłów. Absolutna większość 55. Otrzymali:

Głąbiński	104	głosów
Górski	93	"
Laskowski	93	"
Loewenstein	83	"
Stapiński	22	"
Oleśnicki	21	"
Wilczkiewicz	4	"
Mazikiewicz	1	"
Effinowicz	1	"
Mogilnicki	2	"
Mandyczewski	1	"
Ochrymowicz	1	"
Huryk	1	"
Bohaczewski	1	"
Staruch	1	"
Barabasz	1	"
Ostapczuk	1	"
Korol	1	"
Glidziuk	1	"
Merunowicz	1	"

Marszałek konstatuje, że do komisyi administracyjnej wybrani zostali pp. Głąbiński, Górski, Laskowski i Loewenstein.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 30. października 1905 godzinę 10 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 2 minut 30 po południu.

Marszałek krajowy:

S. Badeni w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański w. r.
Kazimierz Lubomirski w. r.

Drukarnia Ludowa we Lwowie, pl. Bernardyński l. 7.